

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЖУРНАЛІСТИКИ ТА
МЕДІАКОМУНІКАЦІЙ**

Другий (магістерський) рівень

Освітня програма 06 Журналістика та медіакомунікація

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від «1» грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ - 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Актуальні проблеми журналістики та медіакомунікацій
Викладач (і)	Шотурма Наталія Володимирівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри журналістики
Контактний телефон викладача	+380977695896
E-mail викладача	nataliia.shoturma@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/4093b31ab68ddb6efbba
Консультації	Пн. 13.30-14.45

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є медіа та комунікативні технології, вплив на який спричиняє поширення і активне використання медіа технологій. Завдяки курсу магістранти отримують розуміння тенденцій розвитку журналістики та її місця у суспільстві, а також знання про особливості поширення інформації в медіа загалом. Міждисциплінарні зв'язки: навчальний курс має міждисциплінарний характер і тісно пов'язаний з іншими дисциплінами магістерської програми з журналістики та медіакомунікацій, зокрема «Журналістика і соціальні комунікації», «Мова медіакомунікацій», «Сучасні аудіовізуальні медіа» тощо.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета. Формування системи знань із тенденцій розвитку журналістики та її ролі в суспільстві; завдань, видів і характеру журналістської діяльності, парадоксів і складностей професії, умов роботи журналістів; історії і системи журналістської освіти, з форм навчальної діяльності і правил раціональної організації розумової діяльності, вивчення сутності інформаційних процесів; специфіки журналістської роботи; видів і специфіки журналістської роботи.

Цілі. Виклад актуальних напрямків творчої діяльності того чи того виду ЗМК; методики роботи журналіста кожного виду ЗМІ; аспектів діяльності ЗМК через врахування інтересів аудиторії, системи рейтингового вимірювання якості інформаційного продукту, з'ясувати особливості інформаційного виробництва та внутрішньо редакційних комунікацій.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності, якими повинен оволодіти чи які може удосконалити студент у результаті вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

СК04. Здатність управляти робочими або навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних 8 контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен :

РН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних чи суперечливих інформації та вимог.

РН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни - 90 год.	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	061 Журналістика медіакомунікація	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Вступ до навчального предмету. Суб'єкти інформаційного простору України. Типологічна модель сучасної журналістики.	2	2	10
Тема 2. Особливості інформаційного простору України. Стратегічні комунікації. Стан та перспективи розвитку сучасної регіональної преси. Інформаційна безпека як вимога часу.	2	2	10
Тема 3. Сучасні українські медіа: проблематика сьогодення Радіомовлення у системі сучасних засобів комунікації.	2	4	10
Тема 4. Сучасна масово-інформаційна ситуація Сучасне телебачення: досвід, проблеми, стратегії.	2	4	10
Тема 5. Тенденції інтернет-журналістики Інтернет-журналістика: специфіка та форми подачі інформації. Інформаційна гігієна в умовах цифрової глобалізації.	2	2	10
Тема 6. Принципи діяльності журналіста 10 основних вмінь сучасного журналіста. Тенденції інтернет-журналістики. Юридичні та етичні норми діяльності журналіста на радіо та телебаченні.	2	4	10
Загальна	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Поточне опитування, тестування та самостійна робота - 55 балів.			
	Контрольна робота – 15 балів.			
	Реферат – 10 балів.			
	Підсумкова письмова робота (залік) – 20 балів.			
Загальна кількість – 100 балів.				
	Оцінка в балах	Оцінка національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	A	зараховано
	80-89	добре	B	
	70-79		C	

	<table border="1"> <tr> <td>60-69</td> <td rowspan="2">задовільно</td> <td>D</td> <td rowspan="2">незараховано</td> </tr> <tr> <td>50-59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26-49</td> <td>незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> <td rowspan="2">незараховано</td> </tr> <tr> <td>1-25</td> <td>незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </table>	60-69	задовільно	D	незараховано	50-59	E	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
60-69	задовільно	D		незараховано										
50-59		E												
26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	незараховано											
1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F												
Вимоги до письмових робіт	<p>Письмовий контроль у вигляді модульної контрольної роботи, виконання індивідуальних завдань, реферату, тестування.</p> <p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової контрольної роботи є обов'язковим для виставлення підсумкової оцінки. У випадку, якщо студент не написав контрольну роботу, він вважається таким, що не виконав усіх видів робіт, що передбачаються з даної дисципліни. 													
Практичні заняття	<p>Відвідування та активна участь студентів у роботі практичних занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На практичних заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо.</p> <p>Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки.</p> <p>Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 15-20 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі: візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності.</p> <p>Робота на практичному занятті оцінюється за 5-бальною шкалою в залежності від повноти відповіді студента.</p>													
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання:													

	<p>1) змісту питань планів практичних занять. Для цього необхідно готувати конспекти практичних занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей;</p> <p>2) індивідуальної роботи;</p> <p>3) підсумкової контрольної роботи.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю (залік).</p> <p>Форма здачі (комбінована).</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності регулюється Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (http://surl.li/dhrfg) та Кодексом честі університету (http://surl.li/emmg1).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями. Спілкування з викладачами здійснюється під час консультаційних годин (або за попереднім погодженням із викладачем). Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та заліків заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).</p> <p>Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть їх оригінальними міркуваннями.</p>
Відвідування занять	<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Відвідування лекцій та практичних занять для студентів є обов'язковим. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.</p> <p>Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.</p>
Неформальна освіта	<p>Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти: Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)</p>

	Зараховуються як підсумковий контроль, результати онлайн курсів на платформах Coursera, Prometheus, які відповідають програмі навчальної дисципліни.
--	--

8. Рекомендована література

1. Аксьонова Н. Дослідження впливу мас-медіа в умовах інформаційної війни. Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського : збірник / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України ; [редкол.: В. І. Попик та ін.]. Київ, 2017. Вип. 48 : Бібліотечні стандарти і розвиток інформаційної діяльності. С. 480-493.
2. Артимишин П. Трагедії "Норд-Осту" та Беслану в Росії: реакція українських політиків і журналістів. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки*. редкол.: Гаврилюк С. В. [та ін.]. Луцьк, 2016. № 13 (338) : Серія: Історичні науки. С. 116-121.
3. Бальцій Н. Механізми регулювання висвітлення терористичної діяльності у ЗМІ. *Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини*. Львів, 2011. Вип. 28. С. 262-269. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VLNU_Mv_2011_28_29 (дата звернення: 01.12.2023).
4. Біленчук П. Д. Засоби масової інформації і тероризм: віхи історії. П. Д. Біленчук, М. В. Козир, Ю. В. Стеценко / *Право і Безпека*. 2003. Т. 2, № 4. С. 21-29.
5. Бойко С. Т. Психологічна безпека особистості в умовах розірваного інформаційного простору. *Психологія: теорія і практика*. 2019. Вип. 1. С. 32–43. URL : <https://bit.ly/34gNPpx> (дата звернення: 13.08.2023).
6. Войтович Н. Створення фейкових новин: новий шлях інформаційної війни. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика* : зб. наук. пр. / [редкол.: Б. Потятиник (голов. ред.) та ін.]. Львів, 2014. Вип. 39, ч. 1. - С. 42-47.
7. Гаврада І. Цензура як прояв недемократичності державної політики України у сфері засобів масової інформації . *Політичний менеджмент*. 2006. № 5. С. 95-106.
8. Гельжинський А. Ю. Роль ЗМІ в інформаційній протидії тероризму / *Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави* : X всеукр. наук.-практ. конф. : електрон. вид. Київ, 2019. С. 289–291. URL : http://academy.ssu.gov.ua/upload/file/konf_04_04_2019.pdf (дата звернення: 13.08.2023).
9. Горбулін В. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
10. Довгань О. Д. Соціальні мережі як чинник впливу на інформаційну безпеку . *Правова інформатика*. 2015. № 2. С. 25-31.
11. Житарюк М. Інформаційна пропаганда Кремля в контексті геополітики . *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика* : зб. наук. пр. / [Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; редкол.: О. В. Богуславський та ін. Львів, 2017. Вип. 42. С. 216-225.
12. Івахів О. С. Засоби масової інформації - ключовий елемент інформаційної безпеки . *Імперативи розвитку цивілізації* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. "Інформаційна безпека у війсьній сфері. Сучасний стан та перспективи розвитку", Київ, 31 бер. 2015 р. / М-во оборони України, Нац. ун-т оборони України ім. І. Черняхівського, Глобал. орг. союзн. Лідерства. Київ, 2015. № 2. С. 70-71.
13. Інформаційна безпека (соціально-правові аспекти): Підручник / Остроухой Б. В., Петрик Б. М., Пнрсяжнюк М. М. та ін. ; за заг- ред. Є. Д. Скулиша. Київ : КНТ, 2010. 776 с.

14. Інформаційні виклики гібридної війни: контент, канали, механізми протидії : аналіт. доп. / за заг. ред. А. Баровської. Київ : НІСД, 2016. 109 с.
15. Карпчук Н. Медіа як невоєнний метод впливу в гібридній війні . *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2018. № 2. С. 41-49.
16. Квіт С. ЗМІ і питання національної безпеки: геополітичний аспект . Детектор медіа : сайт. URL : <https://detector.media/community/article/2409/2002-11-11-zmi-ipitannya-natsionalnoi-bezpeki-geopolitichnii-aspekt>
17. Кіца М. О. Матеріали ЗМІ як інструментарій інформаційної війни у воєнний час / М. О. Кіца, І. М. Мудра . *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2018. № 3. С. 46-50.
18. Кіца М. Особливості реклами в українських Інтернет-ЗМІ в умовах інформаційної війни. *Теле- та радіожурналістика* : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2015. Вип. 14. С. 170-174.
19. Комарчук О. Маніпулятивні технології російських ЗМІ в рамках сучасної гібридної війни . *вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки* . Луцьк, 2016. № 2 (327) : Серія: Міжнародні відносини. С. 60-66.
20. Кондратюк М. О. Інформаційна війна та роль мас-медіа в міжнародних конфліктах . *Вісник Харківської державної академії культури*. Харків, 2013. Вип. 41. С. 108-113. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2013_41_15 (дата звернення: 01.12.2023).
21. Кордон, В. В. Інформаційний простір України: проблеми захисту й безпеки . *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2010. № 21 : Філологічні науки : Літературознавство. С. 125-127.
22. Крупський І. Безпекові імперативи інформаційного простору України . *Телевізійна й радіожурналістика* : зб. наук.-метод. пр. Львів. нац. ун-т ім. І. Франк. Львів, 2007. Вип. 7. С. 189-198.
23. Курбан О.В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі . навч. посіб. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с. URL : https://mil.univ.kiev.ua/files/222_1044284240.pdf (дата звернення: 01.12.2023).
24. Лизанчук В. В. Антиукраїнська інформаційна агресія в телерадіопросторі Росії та України . *Записки Інституту журналістики* / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка . Київ, 2014. Т. 56 : Липень вересень. С. 13-22.
25. Магда Є. Гібридна війна: питання і відповіді. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/gibridna_viyna_pitannya_i_vidpovidi/undefined/?media=print.
26. Магда Є.В. Гібридна віна – вижити і перемогти. Харків : Віват, 2015. 604 с.
27. Максимович М. Медійні аспекти "путінської" аудіовізуальної пропаганди . *Теле- та радіожурналістика* : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2015. Вип. 14. С. 195-202.
28. Моніторинг викликів урядуванню в секторі безпеки України : матеріали четвертої міжнарод. конф. «Урядування в секторі безпеки і оборони: роль ЗМІ», 5 жовт. 2016 р. Київ, 2017. 53 с. URL : https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/2017_DCAF_Conf_4_Ua.pdf (дата звернення: 13.08.2023)/
29. Мудра І. Поняття "фейк" та його види у ЗМІ . *Теле- та радіожурналістика* : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2016. Вип. 15. С. 184-188.
30. Набруско В. Суспільне мовлення та виклики інформаційної доби . *Теле- та радіожурналістика* : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2015. Вип. 14. С. 69-76.
31. Панченко В. М. Засоби масової комунікації як інструмент інформаційних війн / В. М. Панченко, М. М. Присяжнюк / Імперативи розвитку цивілізації : матеріали

- міжнар. наук.-практ. конф. "Інформаційна безпека у воєнній сфері. Сучасний стан та перспективи розвитку", Київ, 31 бер. 2015 р. М-во оборони України, Нац. ун-т оборони України ім. І. Черняховського, Глобал. орг. союзн. лідерства . Київ, 2015. № 2. С. 128-131.
32. Парфенюк І. М. Сучасні інформаційні війни в Україні: комунікаційні, соціокультурні та історичні аспекти : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.06 . Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. К., 2013. 20 с.
  33. Пепа В. Телебачення на війні . Теле- та радіожурналістика : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2015. Вип. 14. С. 398-400.
  34. Пілат М. Інформаційні впливи та інформаційні війни: сутність понять та їхній взаємозв'язок в інформаційну епоху . Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2013. Вип. 32. С. 185-190.
  35. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни . Вид. 2-ге, допов. Київ : Києво Могил. акад., 2016. 502 с.
  36. Путькалець Л. Роль регіонального державного телебачення України під час інформаційної війни . Теле- та радіожурналістика : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2016. Вип. 15. С. 213-218.
  37. Сафроньєва Г. Телебачення як інструмент моделювання іміджу держави . *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика* : зб. наук. пр. Львів, 2014. Вип. 39, ч. 2. С. 173-179.
  38. Семен Н. Соціальні мережі як один з найефективніших засобів протидії інформаційній агресії в українському Інтернет-просторі . *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Журналістські науки* . М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львівська політехніка" . Львів, 2017. № 883 : Журналістські науки. С. 126-132.
  39. Стадник А. Г. Інформаційні війни як чинник впливу на стан громадської думки : автореф. дис. ... канд. соціол. наук : 22.00.04 . Класич. приват. ун-т. Запоріжжя, 2018. 20 с.
  40. Хімей В. Основні сучасні проблеми інформаційної безпеки України . *Теле- та радіожурналістика* : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка . Львів, 2014. Вип. 13. С. 127-132.
  41. Цапленко А. Журналістська позиція і самоцензура на війні : [інтерв'ю] . розмовляв Д. Пальчиков / День. 2014. 31 жовт. 1 листоп. № 204-205. С. 17-18.
  42. Шевченко О. Інформаційний контент ТВ-продукту як складник соціальної відповідальності російських медіа в Україні . *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки* ; Луцьк, 2016. № 11(336) : Серія : Міжнародні відносини. С. 69-73.
  43. Шлапаченко В. М. Дезінформація як спосіб інформаційно-психологічного впливу. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2013. № 2. С. 78-86. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2013_2_15 (дата звернення: 21.02.2024).
  44. Юдін О. К. Інформаційна безпека держави : навч. посіб. для ВНЗ / О. К. Юдін, В. М. Богуш. Харків : Консум, 2005. 576 с. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2003_2_4_6 (дата звернення: 01.12.2023).

Наталія Шотурма,
доцент кафедри журналістики